

„EDINOST“

Izbaža enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4 uri popoldne.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domaći oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Pogajanja s Čehi.

I.

Dnevi se bližajo, ko se pokaže, ali dosežejo Čehi kaj od svojih zahtev pred parlamentarnim razpravljanjem z Ogrsko. Kmalu bomo videli, koliko se zmore pl. dr. Körber pred Nemci in koliko moči imajo še Mladočehi, da zmagajo ali pa se uklonijo. Samozavest nemških strank, seosebno pa radikalnih, je toliko, da češki narod in žajim ostali tlačeni Slovani ne morejo pričakovati nič dobrega, ker taktika avstrijskih vlad, od odstopa Badenijevega dalje, je zašla na krive poti, in ker so se tudi Mladočehi odmaknili s svojega prvotnega stališča in ker so tudi oni zabredli, hudo zabredli, načelno in taktično.

Mladočehi so se uklonili že toliko, da bi danes privolili v obnovljenje pogodbe z Ogrsko tudi, ko bi češko notranje uradovanje dosegli samo za češke okraje kraljevine Češke. Niti toliko poguma jim ne smemo pripisovati, da bi isti češki kakor notranji jezik zahtevali tudi za Moravsko, kaj-li še tudi za Šlezko! Z druge strani pa so nemške stranke toliko predrzne, da bi se ne udale z lahka niti za tako omejene zahteve notranjega češkega jezika za zgolj češko naseljenje češkega kraljestva.

Prav za prav se jasno misleče nemške stranke na skrivnem silno veselo, da so sedanjo vlado in Mladočeha ugnale, ker Nemci niso mogli še pred petimi leti nikdar nadejati se, da pritirajo vlado in Čeha do takih stališč, na kakoršnjih stojita vlada pl. Körberja in pa mladočehska stranka.

Kje bi bile mogle nemške stranke sanjati o tem, da bodo zaukazovale vladam, da morajo tako ali tako postopati, ali da vsak hip porušijo parlament? Kje so mogli Herbst ali še mlajši pl. Pleuer in drugi misliti na to, da bo nemška manjšina gospodovala nad vsakodnevno vlado, izlasti pa tako, kakoršnja je sedanja? In kje so mogli nemški voditelji kedaj računati na to, da celó Mladočehi popusté ne le stališče celokupnega češkega naroda, temveč celo princip dvojezičnosti čeških dežel?

Danes so Mladočehi na stališču jednojezičnosti celo za češko kraljestvo, in to ne pomenja nič manje, nego načelno privoljenje v

razkrojenje češkega kraljestva samega na na nemški in češki del! In to celo z molčečim predpolaganjem, da nemški del kraljestva ne bo potreboval učiti se češčine, v tem ko bodo Čehi — vsaj tisti, ki bodo hoteli služiti državni kruh — siljeni učiti se poleg materinega jezika tudi nemščine! Če ni taka taktika popustljiva do skrajnosti, potem res ne vemo več, ali smo še sposobni politično misliti!

Slovenci in Malorusi in tudi istrski Hrvatje bi ne imeli s svojega stališča čisto nič niti proti taki mladočehski taktiki, ki pozablja svojo strankarsko zgodovino in zgodovino dosedanjega programa vsega češkega naroda, ako bi se ta taktika ne kazala nevarna za češki narod in vse tlačene slovanske narode, zastopane v državnem zboru. Slovenci in Malorusi so nacionalni avtonomisti in kakor taki se bore ravno za samoupravo narodno in narodni jezik in s tem za jednojezičnost v krogu svojega narodnega naseljenja.

Česar pa tudi Slovenci, oziroma odlo-mek totranskih Hrvatov in potem celokupnost Malorusov ne morejo nikakor odpustiti izlasti Mladočehom, je to, da so se oni že z nastopom Badenijevim postavili na separatistično stališče češkega naroda in (kar je še hujše), na partikularistično stališče češkega kraljestva in Moravske, in danes celo na načelno stališče, ki je jednako z načelnim stališčem Nemcev češkega kraljestva.

Fr. Podgornik.

Glasovi o dogodkih v Primorju.

Predno nadaljujemo z glasovi v hrvatskih listih, naj izcerpimo tu glavne misli, ki jih prinaša v daljšem članku zadnja došla nam dunajska »Reichswehr« pod naslovom »Tržaš-vprašanje«. Ta članek je pisan v odgovor na znani članek v »Grazer Tagespost«.

Po mnenju v »Reichswehr« je tržaški dopisnik graškega lista in prijatelj Italijanov podal dragocen dokument za presojanje tržaškega problema. Isti bi hotel obrniti pozornost na »slovensko povodenje«, da bi Slovenci, ki da so nevarni italijanskemu značaju Trsta, označili kakor nevarneje nego je italijanska irredenta.

Dopisnik graškega lista je zatrjal, da simpatičen. Vedno resen, molčeč, večkrat celo čmerna oseba, katera odbija druge od sebe in jim ne dopušča, da bi se mu približale.... Ona se je vedno bala tega grofovega zeta, a sedaj jo je obvezal skoro strah radi njegovega prihoda. Kaj hoče on z njo?... Čemu je prišel v družbi s šefom policije?

Pod pritiskom strahu, ki ga je Elza čutila v tem hipu, je hitro uredila svoje bujne lasi in oblekla jako ukusno belo jutranjo obleko, a tedaj je rekla sobarici, da gospod more vstopiti.

Elza je zadržala, ko je Branimir stopil k njej v sobo. Njegov obraz je bil strog z izrazom zaničevanja nasproti njeni osebi.

»Veste-li vi, kaj ste storili?«, jo je vprašal strogo, motré jo s prodornim pogledom.

»Vem!«, je odgovorila z glasom, kateri je kazal na klubovanje, ali ob enem izdajal strah in tesnobo.

Branimir jo je gledal nekaj časa. Bila je vsa zažarena in zabuhla v obrazu, a dišala je po vinu.

»Vi ste brez dovoljenja, ne rekši nikomur niti besede, pobegnili iz ugledne hiše, kar ni svobodno... Vi ste tukaj brez potne izkaznice, brez spričeval, brez vsega... Po-vejte, kaj vas je zavelo, da ste se odločili za ta sramotni korak?«

»Jaz vam povem odkritosrčno,« je začela sedaj Elza svobodnejše govoriti, ko se je pomi-

hočejo tudi tržaški Nemci skrbeti, da italijanska irredenta ne bo naraščala. Dunajski list pravi, da je to lepo, ali ne more zamolčati, da sti si nemška teorija in nemška praksa v Trstu v dijamentalnem nasprotstvu. Slovensko prebivalstvo v Trstu vsepa. Temu se Italijani brzkone ne bodo mogli izdatno upreti. Slovensko naraščanje se razvija naravno, iz sebe in niti ne potrebuje — pravi »Reichswehr« — posebne vspodbuje v obliki agitacij po načrtu. Politika mora računati z realnimi odnošaji, kakoršnji so in ne, kakoršnje bi si želela kaka stranka. A to se ne pravi računati z razmerami, ako se v graškem listu zatrja že v naprej, da Italijani so jedro tržaškega prebivalstva in nanje da se mora opirati vsaki namestnik. Besedo »opirati« je tudi težko umeti. Namestniku v Primorju težko da bi bil ta poklic, da bi izhajal le od Italijanov in se vračal zopet le k Italijanom. Jedro prebivalstva: to je jako subjektiven pojem. Isto tako bi se mogli Slovenci smatrati kakor jedro prebivalstva in zahtevati od namestnika, naj se nanje opira.

Simpatije tržaških Nemcev so na strani Italijanov s katerimi skupno se bori proti »slovenski povodnji«. Mi ne vemo — pravi »Reichswehr« — kakov dobiček imajo Nemci in kake dobičke si obetajo od tega, da Italijani ostanejo neomejeni gospodarji?! Jako poučen izgled pa imajo vsakako v tržaškem mestnem svetu, katerega oni sami (Nemci namreč) označajo kakor škodljivega in zrelega za to, da se ga razžene! A ta mestni svet je izvolilo ravno tisto »jedro« tržaškega prebivalstva! In naj se že število tržaških irredentovcev označa kakor še tako majhno, fakt pa je, da imajo isti v mestnem svetu takorekoč svoj eksekutivni organ. Iz te okolnosti pa izhajajo težke komplikacije za nemške zaveznike Italijanov. Oni, Nemci, imajo pravo čutstvo, da treba Trst čuvati pred izrastki irredente, katere viša oblast je mestni svet, ali po svojih simpatijah za Italijane se dajejo Nemci zavajati v čine, ki ne morejo biti koristni za državi zvesto stvar. Ako bi tržaški Nemci gledali razmere take kakoršnje so v resnici, potem bi si morali naravnost reči, da tam so Slovenci naravno protitež je proti velikoitalijanskim stremljenjem. Slovenci so — tako izvaja »Reichswehr« dalje — že po lastnem interesu nave-

rila po prvi razburjenosti. »Jaz nočem biti priležnica starega moža«, je rekla brezsrčno in brez okoliščin.

»Čegava priležnica?«, je prašal Branimir ter se delal, kakor da ne bi vedel ničesar o tem.

»Saj to ni nikaka skrivnost« je odgovorila deklica še brezsramnejše, »da me je vzel stari grof za se... Sprejel me je v službo, a jaz sem bila v slabih odnošajih in morala sem privoliti v vse.«

»Tega vam nihče ne bo veroval... Pošteno dekle se ne da od nikogar zapeljati, a da v vas ni poštenja, dokazuje najbolj vaš beg z mladim grofom. Vas je-li morda tudi on silil, da pobegnite z njim?«

»Ne!... Artur je to le predlagal, a jaz sem šla rada, ker je mlad in jaz ga ljubim«, je govorila Elza in se smejala o tej nesramnosti popolnoma propale devojke.

V Branimiru je vakpela kri. V svojem življenju ni dobil take nesramnosti v tako mladej devi. Zdelo se mu je, kakor da se hoče ta navihanka norčevati z njim in to ga je razjarilo.

»Poslušajte torej, kaj vam porečem!«, je spregovoril z glasom drhtajočim od jeze. »Vi odpotujete od tu takoj s prvim vlakom!«

»Kam?«, mu je pretrgala Elza besedo, a na obrazu se jej je pojavilo očitno, nezlo-ljivo klubovanje.

zani na Avstrijo. Nemška politika, ako bi bila dalekogledna, bi morala poštovati ta faktor, ker gre na roko lojalni potrebi za preprečanje naraščanja irredente. Dalekogledna nemška politika ne bi hotela s šikanami uprave nasprotovati številnemu naraščanju Slovencev. Ona bi pozdravljala, ako se Slovincem Trsta posreči storiti zasluženi konec nesrečnemu gospodarstvu (heillose Wirthschaft) tržaškega mestnega sveta!

»Reichswehr« meni po vsem tem, da tržaškim Nemcem nedostaje pravega spoznanja o možnih »ključih« za rešenje tega modernega problema, ter zaključuje: Mi vemo to: grof Goess se je vedno »opiral« na Italijane. Njegov naslednik bo moral zgrabiti problem od druge strani: moral se bo opreti jedino le na avstrijsko misel! Mi ne dvomimo, da taka politika najde priznanje tudi pri državi zvestih Italijanih, za katerih mišljenje se je potegnila »Grazer Tagespost« na način, vsega priznanja vreden. (Pride še.)

Politični pregled.

V Trstu, 3. septembra 1902

Državni zbor se snide — ako je »Information« prav informirana — dne 6. ali 7. oktobra.

Nemška cesarska dvojica v Poznaju. Včeraj ob 6. uri pop. došla sta v Poznanj cesar Viljem in cesarica Avgusta Viktorija s prestolonaslednikom vred. Na kolodvoru je bilo veliko število vojaštva. Pri »Berliner Thor« vsprejel je cesarsko družino župan Wittik na čelu mestnega svetovalestva. Župan Wittik se je kar topil samega hvalisanja nemške države in Prusije. Zaključil je svoj govor s trditvijo, da vsklika v imenu vsega (?) meščanstva: Prus sem in Prus hočem ostati! Ko se je cesar zahvalil županu za vsprejem, napotil se je s cesarico in prestolonaslednikom vred na mestno vojaško poveljstvo, kjer je vsprejemal zastopnike oblastev. V cesarjevi družbi bil je tudi kancelar Bülow. Med drugimi je bil vsprejet tudi poznanjski nadškof Stablewski.

Spor radi »Morskega očesa«. V nedeljo je izvršilo razsodišče v Gradcu — kakor smo že omenili — drugi del razprav: govore in predloge zastopnikov obeh spornih

»Tja, od koder ste prišla v to deželo... na Dunaj, ali kamor hočete, ali tukaj ne ostanete.

»Jaz vendar ne pojdem.«

»Vi ne odidete?«

»Ne, jaz počakam tukaj grofa Arturja... on pride pojutrišnjem in potem odpotujeva skupaj.«

Branimir jo je premeril z besnim pogledom od glave do pete, kakor da bi jo hotel zdrobiti z njim in ne da bi rekel niti besede, je šel iz sobe.

Slisal je, kako se je Elza na ves glas zasmejala za njim. Rogala se mu je, misleča, da se je vmaknil pred njo. Ali kmalu je končal ta njen smeh. Komaj je bil Branimir odšel iz sobe, že je vstopil vanjo šef mestne policije, velik človek, samosvesten in energičen do skrajnosti.

Kaj je govoril z Elzo in kako je postopal z njo, bilo bi odveč omenjati: dovolj je, ako povemo, da vseh njegovega nastopa je bil popolen.

Elza se je odpeljala za pol ure v spremstvu detektiva (pod čigar pažnjo je morala potovati do Zidanega mosta), v fujakerju na kolodvor, odkoder je za eno uro odpotovala proti Zagrebu in dalje na Dunaj.

Še predpoludne je dobil Branimir karto od šefa policije, na kateri mu je isti lakonično naznanil: da je vse v redu!

RODILISTE K.

MELITA.

Povest iz naše dobe.

Spisal Josip Evžen Tomić; prevedel Radi.

Drugi del.

IV.

Elza je medtem, ko so se vršile te priprave radi nje, trdo spala. Bilo je že okoli devetih, a ona je še spala. Iz njene sobe ni zvonilo še niti enkrat.

Dalje nista mogla čakati. Redarstveni šef je vkazal sobarici, naj takoj zbudi gospico, katera spi v sobi št. 4., ker da mora neki gospod takoj govoriti z njo.

Sobarica je morala jako razbijati po vratih, da so se naposled odprla. Za nekoliko časa se je vrnila in rekla šefu redarstva, da gospica prosi karto one osebe, katera želi govoriti z njo.

Branimir je izvlekel svojo vizitko in jo dal sobarici.

»Recite gospici«, je rekel šef sedaj s strogim, oblastnim glasom, naj se čim hitreje obleče; mi ne bomo čakali na njo.«

Ko je Elza čitala na vizitki Rudničevo ime, je slutila, da si nejasno, zakaj se gre. »Najbrže me išče grof!«, je mislila sama pri sebi. »Ali zakaj ni prišel sam, temveč je poslal svojega zeta?« A ta zet ni jej bil nimalo

strank. Vseučilišni profesor dr. Balzer je podal izjavo v imenu Galicije in avstrijske polovice monarhije, da isti vstrajati pri svoji pravici do spornega ozemlja, oziroma do zopetnega sklopljenja tega ozemlja z Galicijo. Sedaj je razsodišče na lieu mesta na meji med Galicijo in Ogrsko, potem pa se snide na zaključno razpravo. Tu bodo zastopniki obeh spornih strank le z ozirom na lokalni ogled. Te razprave bodo javne — in sicer najbrže zopet v Gradcu dne 9. ali 10. septembra —, na posvetovanju razsodišča in proglašanju razsodbe pa bo javnost izključena. Razsodba se objavi po listih.

Izgredi v Zagrebu. Včeraj je došel iz Karlovca v Zagreb eden pešpolk in zasel Jelačićev trg. Povrnili se je tudi vojni poveljniki, general Bechtolsheim, ki je bil na vojaških vajah. Vojaki branijo prehod po Ilici in ga dovoljuje le tistim, ki se izkažejo s pisanim dovoljenjem.

Popoldne je v mestu nastal popolen mir in vojaštvo se je podalo v vojašnice, od kjer pa se je ob 7. uri zvečer zopet povrnilo, ker se je raznesel glas, da namarujejo demonstrantje podati se v okolico in zažgati vile bogatih Srbov.

O predvčeršnjih izgredih izdalo se je uradno poročilo, iz katerega posnemamo sledeče važnejše podatke:

Ob 9. uri zvečer so gruče demonstrantov začele krožiti po ulicah in uničevati srbske trgovine. Najprej so napadli Tsukovo trgovino na Jelačićevem trgu. Ko so demonstranti odpirali železne ruló, je Tsuk iz svojega stanovanja, ki je nad trgovino, večkrat ustrelil iz revolverja in težko ranil nekoga stražarja. Ko je množica odprla ruló, udrla je v trgovino in notri uničila vse; istotako se je zgodilo z Nikolićevo in Mirko-vičevo trgovino.

V Petrinjski ulici so pogasili vse svetiljke in so hodili demonstrantje z bakljami okoli. — Redarstvo je obnemoglo nasproti ogromni množici demonstrantov. Tudi v Ilici so bile pogašene svetilke, od jednega do drugega kandelabra pa so bile napete železne žice, ki so redarjem na konjih branile prehod. — Klačičevo kavarno so demonstrantje skoraj podrli, ker se je bil tja zatekel neki ranjeni topničar; istotako se je zgodilo s Konderjevo kavarno, kamor se je zatekel neki ranjeni redar; tudi v kavarni »Seesijon« je množica vse pobila.

Odtirali so z židov ter potem zažgli napise nad srbskimi trgovinami.

Kakor smo sporočali že med včeršnjimi brzojavami vestmi, trajali so izgredi do 2. ure popoldne. Težko ranjeni so bili predvčeršnjega dne trije, mnogo pa jih je bilo lahko ranjenih. — Zaprtih pa je kakih petdeset.

Iz Budimpešte brzojavljajo, da je bilo o predvčeršnjih izgredih v Zagrebu 29 oseb ranjenih, med temi 6 težko.

Hrvatje da bodo vse srbske trgovine bojkotirali; hrvatski trgovci pa odpuste vse srbske uslužbenice.

Poroča se nadalje, da so izgredi vršili tudi v Karlovcu, Ogulinu, Gospiću in Gorici. V Gospiću da je došlo tudi do prelivanja krvi.

Dogodki na Balkanu. Iz Sredca brzojavljajo, da je policija zaprla generala Cončeva, profesorja Mihajlovskega in vse

Težek kamen se je odvalil od area Branimiru, ki se je zadovoljen z vseh svojih misij, isti dan vrnil v Zagreb.

Drugega dne ob času, ko je imel priti s saški vlak, s katerim bi moral priti Artur, je bil Branimir na peronu državnega kolodvora. Hotel je videti, je li pride Artur s tem vlakom? In prišel je. Hitrih korakov je korakal mimo Branimira, katerega je fiksiral na izzivajoč način. H kratu se je okrenil in pristopil k Branimiru ter mu rekel, ne da bi mu pogledal v obraz:

»A propos!... Da boste vedel, moj gospod!... Mely je edino honestno bitje med vami!... Vi vsi drugi ste bagaže!«

Rekli so, je odhitel zopet dalje, močno ženketaje po tlaku s svojo huzarsko sabljo.

Branimir je bil sedaj gotov, da je bil Artur pri Meliti, katera mu je pomogla iz denarne zadrege. V prvi hip jej je hotel pisati, da bi izvedel, koliko je na stvari. No, skoro se je premislil. Kar je imela Mely z bratom, to ga ne sme brigati.

Z večernim vlakom je odpotoval Artur v Budimpešto, prično zadovoljen s tem, kar je dosegel.

(Pride še.)

člene Cončev-Mihajlovskega macenskega odbora. Zatrjuje se, da se ta odbor v kratkem razide.

Boris Sarafov je odpotoval v inozemstvo. **Trozveza in Nizozemska.** Nizozemski ministri predsednik dr. Quiper, ki se je ravnokar povrnil s svojega potovanja v inozemstvo, zatrjuje, da so se pogovori, ki jih je imel z državniki na Dunaju, v Rimu in Berlinu, sicer bavili z važnimi gospodarskimi vprašanji in posebno z vprašanjem poštne zveze med Avstro-ogersko, Nemčijo in Nizozemsko, da se pa niti z besedico ni omenjalo pristopa Nizozemske k trozvezi.

Generalni štrajk v Florenci končan. Včeraj zjutraj je pozval župan po posebnih lepakih delavce, naj se zopet podajo na delo. Poziv ni bil brezuspešen, ker so se delavci jeden za drugim podali na delo, tako, da je bil generalni štrajk včeraj popoldne faktično končan. Včeraj popoldne je bila tamošnja delavska zbornica sklicana v nujno sejo in je z 97 glasovi proti 30 sklenila, da se štrajk konča. Danes zjutraj so šli že vsi delavci na delo, razen onih v metalurški tovarni Pignone. Generalni štrajk je končal torej s popolnim neuspahom in ni prav nič dosegel. Nekateri listi komentirajo ta štrajk in izvajajo, da bi bila delavska zbornica storila mnogo boljše, ako bi bila odredila, da bi naj ostali delavci z denarjem podpirali štrajkujoče delavce v tovarni Pignone, ne pa da je silila vse delavce v generalni štrajk, kateri je prinesel delavstvu le ogromno škodo.

O groznem atentatu v bombi v Selzthalu na veleindustrijalca Guttmanna posnemljemo iz listov še nastopno:

Identiteta mrtvega napadalca je že gotova. Isti je bivši, že pred leti odpuščen 50 letni inženir tvrdke Guttmann, imenom Scholz. Tvrdka mu je dovolila 600 gold. letne penzije. On pa ni bil zadovoljen ter je zahteval 2000 gold. penzije. Tudi pravdal se je s tvrdko, ne da bi bil kaj opravil. Atentat je torej čin osebnega maščevanja. Po načinu, kakor je bil izveden atentat, in ker je bil Scholz vedno ekscentričen — kar je bil ravnno vzrok da se ni mogel vzdržati v nobeni službi — je lahko mogoče tudi, da se mu je zmešalo v glavi, da si ni dvomiti, da mu je bilo povsem jasno, kakov učinek mora napraviti po njem prirejena bomba.

Težko ranjenemu gozdarju Sobotki so morali v bolnišnici odrezati eno nogo in eno roko. Isti je že umrl.

Tržaške vesti.

Manifestacijski shod radi našega šolskega vprašanja obeta biti (kakor kažejo vsa znamenja) veličasten. To pot ni samo možki spol, ki se zanima za ta shod, ampak je tudi množica narod. žen in mater, ki se pripravljajo, da se pridružijo možem in tako prvič javno pokažejo, da tudi njim bije srce za narod in za bodočnost svojih dragih otročičev. Pokazimo torej, da nismo več otroci in da nočemo več igrati slepih miš! Mi zahtevamo slovensko šolo in ne odnehamo, dokler nam vlada ne da, kar nam je dolžna in kar nam mora dati!

Budin — Lasciac. Vedno stara pesem! Ko izvestni funkcionarji, o katerih Italijani vedo, da morejo v svojem delokrogu vplivati na dogodke vsakdanjega življenja, prihajajo, takrat jim laški listi delajo laskave poklone. Potem pa, dokler so ti funkcionarji v aktivni službi in jih (Italijane) tudi res podpirajo na vse možne načine, pa jih isti Italijani neprestano napadajo po svojih listih, v javnih zastopih in na vse primerne in neprimerne načine. Zakaj — tudi tega ni težko uganiti... saj »napadane« to nič ne boli, ker se umejo in vedo, kaj in kako zahteva strankarski manever. Ti napadi namreč niso drugega, nego političen manever, ki omogočuje dotičnim funkcionarjem, da tem laže nadaljujejo s favoriziranjem Italijanov. Ako se namreč Slovani pritožujejo radi protislovenskega postopanja teh funkcionarjev, je tem poslednjim jako ustreženo, ako se morejo sklicevati na italijansko stranko, češ: da jih ista neprestano napada ravno zato, ker da so Slovonom preveč uslužni!

Ko pa taki funkcionarji odhajajo v pokoj, ko jim torej ne more več škodovati italijanska hvala, tedaj pa prihajata priznanje in resnica tudi iz laških ust. Tedaj postavljajo iskreni tudi italijanski listi: ki priznavajo, da je bil dotični funkcionar — njihov!

To italijansko taktiko je bilo kaj lepo opazovati v razmerju med italijansko stranko in Rinaldinijem prežalostnega spomina. Dok-

ler je bil mož na oblasti, kar niso hotele potihniti rekriminacije, češ, da zistem favorizira Slovence in je krivičen Italijanom. Čim pa je mož odletel iz namestniške palače, iste italijanske novine niso mogle zatajevati svojega obžalovanja na tem odhodu in so pisale tako iskreno, da je vsakdo čul priznanje, da je bil Rinaldini njihov — strankar!!

Približno istotako se je godilo s policijskim svetovalecem Budinom, odidšim te dni v pokoj. Vedno so mu očitali, da je pristranski Slovanom v prilog! Sedaj pa, ko je isti odšel v pokoj in mu laška pohvala ne more več škodovati, mu najradikalneje laško glasilu »Indipendente« poje čast in hvalo ter odkrito priznava njegove zasluge za italijanstvo.

Na njegovo mesto pride dosednji okrajni glavar v Poreču, preznani Lasciac. Tudi temu izdajajo Italijani sedaj, ko prihaja, najbriljantnejše spričevalo o njegovem dosednjem delovanju v Poreču in pravijo celó, da bo težko dobiti mu — dostojnega namestnika!! No, ako pravijo Lahi o kakem okrajnem glavarju, da mu bo težko dobiti dostojnega namestnika, potem že vemo, pri čem da smo. Ako daja laška stranka bivšemu okrajnemu glavarju Lasciacu tako spričevalo, potem si je lahko misliti, kaj je bil ta c. k. uradnik za italijansko stranko v poreškem okraju! Potem mora biti umevno vsakomur, kako da v poreškem okraju še vedno gospodarijo Lahi, da si so tam v neznatni manjšini nasproti Hrvatom!

To laško hvalo pa si moramo zapomniti za slučaj, da bodo laški listi zopet prihajali z napadi na sedanjega policijskega svetovaleca in nekdanjega glavarja Lasciaca, češ, da protizira tukajšnji slovenski živelj. Gospod Lasciac se pa zelo moti, ako misli, da bo v Trstu tako pometal se Slovenci, kakor je to delal do sedaj s Hrvati poreškega okraja. Tukaj bo nekoliko trša kost, to naj si le zapomni!

Sledajič nam je še opozoriti preslavno vlado, da je bilo tržaško policijsko ravnanje tudi brez jednega Lasciaca prav čisto zadosti italijansko, tako italijansko, da je bilo — preveč!

Boj proti in za slovensko bogoslužje. Zdi se kakor da se ima tudi na Kranjskem začeti boj radi tega za nas življenskega vprašanja, boj proti in za slovensko bogoslužje.

Prvi strel je počil v »Slovenec« od dne 30. avgusta 1902. »Slovenec« piše:

»Cerkvena odredba.« Škofijski List« prinaša naslednjo odredbo: Da ne bo raznih neprilik, kadar pride kak duhovnik iz druge škofije v našo in želi pri nas maševati, odločujem nastopno: 1. Ako je tuji duhovnik našega obreda in znan, ali če ni znan, pa pokaže svoj »Celebret«, naj se mu dovoli v naših cerkvah opraviti sveto mašo bodisi tiho ali peto; 2. ako je tuji duhovnik obreda grško-iztočnega s staroslovenskim jezikom in pokaže potrebne listine svojega škofa, naj se mu dovoli opraviti tibi sv. maša; ne smejo se pa duhovniki grško-iztočnega obreda v naše cerkve vabiti, da bi tam službo božjo privatno ali celo slovesno obhajali; 3. ako je bil tuji duhovnik našega obreda, pa je od njega prestopil h kateremu drugemu obredu, ne sme v naši škofiji maševati ne tiho ne slovesno, ako nima za to izrečnega dovoljenja od knezoškofijskega ordinarijata.

Na to reagira »Slov. Narod« od dne 1. septembra nastopno:

»Ljubljanski škof proti staroslovenskemu obredu. Naši katoliško-narodni, od Boga postavljeni voditelji kažejo svoje narodnajaštvo s tem, da preganjajo slovenski jezik in ga tirajo iz cerkve kolikor morejo. Nedavno tega je na prošnjo šentjakobske trnovske Ciril-Methodove podružnice dovolil trnovski župnik g. Vrhovnik, ricanjskemu župniku g. dr. Požarju, da je v trnovski cerkvi daroval sv. mašo v staroslovenskem jeziku. Šenklaški katoliško-narodni so takrat pihali kakor gadje in se zlasti jezili na vzornega duhovnika in resničnega rodoljuba gosp. župnika Vrhovnika, ker je on pri tisti maši g. dr. Požarju asistiral. No, in sedaj se je oglasil tudi naš katoliško narodni škof in izdal uradno odredbo, v kateri je rečeno med drugim: »Ako je tuji duhovnik obreda grško-iztočnega s staroslovenskim jezikom in pokaže potrebne listine svojega škofa, naj se mu dovoli opraviti tibi sv. maša; ne smejo se pa duhovniki grško-iztočnega obreda v naše cerkve vabiti, da bi tam službo božjo privatno ali celo slovesno obhajali; ako je bil tuji duhovnik našega

obreda, pa je od njega prestopil h kateremu drugemu obredu (kakor gosp. dr. Požar), ne sme v naši škofiji maševati ne tiho, ne slovesno, ako nima za to izrečnega dovoljenja od knezoškofijskega ordinarijata«. Očividno je, da je ta odredba izdana vsled tega, ker je g. dr. Požar — ki je ravnno tako katoliški duhovnik, kakor škof Jeglič — daroval v trnovski cerkvi sveto mašo v staroslovenskem jeziku. Sloveščina jim smrdi, tem katoliško-narodnim in zato ji je škof s posebno odredbo zaprl kranjske cerkve, v katerih sme vladati samo latinščina. Ta odredba postavlja v pravo luč narodnajaštvo naših katoliško-narodnih, priča pa tudi, kako se šenklaška gospôda boji, da bi ljudstvo začelo zahtevati, naj se služba božja opravlja v razumljivem jeziku, v narodnem jeziku. In ta strah ni neopravičen! Morda pride že kmalu čas, ko se bo po Kranjskem razlegal klic: Proč z latinizatorji — dajte nam slovensko službo božjo!

Umeje se, da tudi mi — ki poznamo važnost narodnega jezika v cerkvi in ki tudi najintenzivneje občutimo nevarnost za naš narodni obstanek, ako bi izgubili narodno cerkev — posežemo v ta boj z vso odločnostjo in ne položimo orožja, dokler tudi naši kranjski bratje ne zmorejo naslednikov nemškega Vichinga.

Vojaške vaje v Istri. V noči med 1. in 2. t. m. došla sta na jahto »Miramar« poveljniki vojne mornarice, baron Spaun in načelnik generalnega štaba, FZM. baron Beck ter se postavila na razpolago cesarju. Takoj za tem so zapričeli manevri. Prva in druga divizija ladijevja ste bili blizu Umaga napadeni od torpedovske flotilje, ki je pa bila odbita. Jednak napad z enakim rezultatom izvršil se je tudi blizu Rovinja. V višini Premonture vršile so se strelne vaje mornarice, katere da je cesar zelo pohvalil. Brodovje je potem odplulo proti Malem Lošinju. Torpedovska flotilja pa je retirirala v Pulj.

Cesar je došel včeraj ob 2. uri popoldne v malološinsko luko. Zvečer je bil na jahti »Miramar« obed, katerega so se udeležili načelniki oblastev.

Pozor! Pišejo nam: Iz zanesljivega vira nam poročajo, da neka babica, stanujoča v okolici javnega vrta, usiljuje slovenskim družinam, oziroma otrokom istih družin, laška imena.

Mi smo bili naprošeni, naj objavimo dotično babico s polnim imenom, no, za sedaj nočemo storiti tega. O prvi taki priliki, ki bi se še pripetila, pa nastopimo z imeni. Za sedaj imamo par slučajev in upamo, da se ta gonja proti slovenskim imenom neha, drugače uberemo druge strune!

Opozarjamo pa slovenske stariše, naj si ne puščajo podtikati laških imen. Stariši naj odločno zahtevajo, da se po njih samih izbrano ime postavi na prvo mesto in ne na tretje, ali celo četrto — kakor se je dogodilo v gori omenjenih slučajih.

Prosimo pa ob enem, naj se, ako se pripeti še kak podoben slučaj, takoj stvar naznani v našem javnem glasilu.

Slavje na Srednjih Škofijah. Ako hočemo biti odkritosrčni, moramo priznati, da smo v velikih dvomih in sprecej skeptičizma minole nedelje sledili pozivu novega pevskega pevskega društva »Slovenije« na Srednjih Škofijah (politični okraj koperski, občina miljska). Naši dvomi pa niso veljali misljenju tamošnjega ljudstva, katero poznamo že iz mnogih bojev kakor pošteno, značajno in v vseh slučajih zanesljivo. Mi smo bili v dvomih z ozirom na skromne razmere v skromni vasi in nismo si mogli prav predstavljati, kako naj tankaj prirede primeren prostor za tako slavnost v večem zlogu in kako naj ob takih skromnih razmerah sploh zadovoljé toliko število gostov.

No, če smo se kedaj še motili, če smo bili kedaj neopravičeno neverni Tomaži, bili smo to pot prav temeljito. Kar smo gledali, videli in doživeli v Srednjih Škofijah, vse nas je presenečalo in radostilo. Kar verjeti nismo mogli, kako da so tisti skromni ljudje v skromni vasi priredili vse tako lepo, divno.

Že ta vsprejem! Vsa vas je prihitela tržaškimi in magdalenskim izletnikom nasproti in — z godbo na čelu. Že od daleč je dajalo to dobro ljudstvo — obeh spolov in vseh starosti — na vse možne načine izraza svoji radosti na tem veselem obisku. V vznešenih besedah nas je g. Josip Bertok v imenu vasi Srednje Škofije pozdravil, izrekiši

prisego, da je v tej vasi nepremagljiva narodna pozicija ob obali Adrije.

V imenu izletnikov se je zahvalil predsednik »Slovankega pevskega društva«, gospod Matko Mandić, izreklj veselo nas vseh na tem, da se je v teh krajih tako lepo jela razvijati narodna zavest. Istotako je storil predsednik »Slave« gospod Anton Miklavčič v imenu Magdalenčanov. Vsem nagovorom so sledili burni živio-klici od vseh strani. Potem smo korakali v dolgem sprevedu navkreber proti vasi ob sviranju veselih koračnic in veselem plapolanju trobojnic. Čim bolj smo se bližali vasi, tem radostnejše nam je vtrpalo sree, ker pozdravljanje od strani domačinov je postajalo prirčneje in prirčneje. Kakor izgled, kako so se veselili ti skromni ljudje, naj navedemo ganljivi slučaj, da je neka mati z otročičem v naročju naprosila nekega znanega in odličnega tržaškega izletnika, naj jej v spomin na ta prelep, nepozabni dan — poljubi dete!

Ob uhodu v vas je bil prirejen lep slavalok, a vas sama je bila vsa povita v zastave. Po vasi je bilo ves čas tako vrvenje, da si se le s težavo mogel gibati. Bilo je gostov od vseh strani: iz Dekani, od sv. Antona, iz Kopra itd.

Najprej so nas domačini sproveli v gostilno na mal odpočitek in — presenečenje: »Slovanke pevske društvo« in »Slava« stišali tam pogrnene mize, ki so govorile, kako v tej vasi dehteče evete divna evetka — slovankega gostoljubja. Ali vse je bilo prirejeno tako diskretno, taktno, da izletniki niso vedeli, kako bi se zahvalili na toliki do brotnosti sre, na takem ganljivem dokazu — da smo bili dobrodošli v skromni, a pošteni slovenski hiši.

Ob 5. uri popoldne se je pričela veselica v velikanskem pokritem šatoru, v katerem je bilo prostora za stotine ljudi. Vsa zidovja so bila zakrita s tapeti. Mi smo kar gledali, od kje neki so ti ljudje poskrbeli vse to?! Z ukusno prirejenega odra doli je pozdravil goste mladi velesimpatični predsednik tamonjše »Slovenije«, gospod Fran Furlanič, položivši vnovič prisego nepremične zvestobe Škofijcem narodu in domovini. Po taki slovesni besedi iz ust našega kmeta-trpina istrskega so nam kar vibrirala srca, iz katerih so kipeli hvaležni živio-klici govorniku.

Potem pa so se vrstila pevska društva »Slovenija« (pod vodstvom g. Bertoka), »Slovanke pevske društvo« (moški in mešani zbor, pod vodstvom gosp. Srečka Bartela), »Zrinski« (pod vodstvom gospoda Kureta), »Straža« (pod vodstvom gospoda Bertoka) in »Svoboda« od sv. Antona. Naša pesem je vršila svojo visoko nalogo: v nemala in užigala je srca za ljubezen do domovine ter pozivala glave na delo za blagor naroda. Navdušenje med občinstvom je raslo od točke do točke. Mnogo smeha je vzbujal med občinstvom prizor »Slovenski so ga naučili« in zopet se nismo mogli prečuditi sigurnosti v nastopu domačih diletantov, ki so prvi-krat nastopili pred občinstvom. Srečkanje na 3 dobitke se je vršilo ob obli veselosti. Potem, po izvršenem programu, pa se je »svobodna zabava« raztegnila kar čez vso vas. (Zvršetak pride.)

Iz-pred sodišč. Pred tukajšnjim dežel-nim sodiščem vršile so se včeraj sledeče tri kazenske razprave.

Svoječasno vršila se je na koperskem okrajnem sodišču razprava radi tožbe nekega koperskega trgovca proti nekemu pomjanskemu poljedelu, kateremu je koperski trgovec prodal sladkorja in špirta, a se je slednji branil plačati, češ, da ni prejel vprašavnega blaga. Na tej razpravi je, kakor se je izkazalo na včerajšnji tozačevni kazenski razpravi pred tuk. deželnim sodiščem, mešetar Josip Klaj iz Pomjana krivo pričal, valed česar je bil včeraj obsojen na 2-mesečno težko ječo.

Mizar Ivan Trinko je bil obtožen, da je hotel dne 20. julija t. l. iztrgati iz rok redarjev nekega aretiranca, sodišče pa ga je spoznalo krivim le nedovoljenega umešavanja v službo redarjev in ga obsodilo na 4-dneven zapor.

Amalijo Rossi obiskala je prve dni m. m. njena prijateljica Marija Perper iz Milj in je ostala pri njej več dni.

Dne 8. m. m. pa se je Amalija Rossi za hip odstranila za iz svojega stanovanja, kar je »prijateljica« Perper po rabila v to, da je Amalijo pokrila iz omare nekaj zlatanine. Sodni dvor jo je obsodil radi te tatvine na 2-mesečno ječo.

Nesreča. Šestletni Roman Schiavoni igral se je včeraj zjutraj z drugimi otroci v ulici Cattedrale in se vspel na zid, ki ločuje to ulico od bližnjih njiv. Neki drugi deček, ki je ostal na ulici, je zaupil (da bi prestrašil one, ki so bili na zidu), da gre redar. Schiavoni je vled strahu zgubil ravnotežje in padel pet metrov globoko na bližnjo njivo ter si zlomil roko. Nekateri mislijo, ki so delali na njivi in slišali dečkovo vpitje so mu pritekli na pomoč ter kmalu za tem izročili došli materi, katera je svojega otroka nesla na bližnjo zdravniško postajo. Tam so mu podelili prvo pomoč in ga potem poslali v bolnišnico.

Dražbe premičnin. V četrtek, dne 4. sept. ob 10. uri predpoludne se bodo vled dražbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za ci-vilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Piccolomini št. 8, uhod v ulici Acquedotto, stolice; na trgu Barriera vecchia št. 1, hišna oprava; v ulici Torrente št. 34. I, hišna oprava; v Škedenju št. 204, hišna oprava in kreinarska oprema; v ulici dello Scoglio št. 207, hišna oprava; v ulici Canale št. 5, manufakturno blago in razno; v ulici Molin a vento št. 3, 10 duceatov maj; v ulici di Rojano št. 1, leseni obroči in razno.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 29.9° ob 2. uri popoldne 26.2 C. — Takomer ob 7. uri zjutraj 762.6 — Danes plima ob 19.21 preip. in ob 10.3 pop.; oseka ob 4.11 predpoludne in ob 4.5 popoldne.

Društvene vesti.

Ženska podružnica sv. Cirila in Metodija priredi v ponedeljek dne 8. t. m. svojo prvo veselico v Barkovljah. Na tej veselici sodelujeti iz prijaznosti združeni pevski društvi »Adrija« iz Barkovelj in »Zarja« iz Rojana. Po dovršenem programu bo ples, ki bo trajal do polnoči. K plesu bo svirala Majcenova godba.

Slavnost otvoritve zavoda sv. Nikolaja. Upamo in v ta namen apelujemo na vse naše rodoljube, da nam pomorejo, da se res častno proslavi prihodnja nedelja: dan otvoritve našega zavoda.

Odbor istega ima že ves ta teden polne roke dela, da pripravlja in ureja, da tem častnejše sprejme svoje udeležence.

Ker ima zavod za isti dan dovoljenje, da sme točiti vino, preskrbel si je izvrstno kapljico in vsega dobrega in pikantnega za želodec.

Kakor vedno, tako nam bo vojaška godba tudi to pot razveseljevala dušo in sree. Radi godbe bi že tako morali prit, saj ona sama na sebi že vleče občinstvo. Kakor »Slovanke pevske društvo«, tako upamo, da pridejo tudi druga pevska društva ter nas bodo razveseljevala s svojim prekrasnim petjem.

Naše vrle odbornice se pripravljajo, da čim krasnejše stopijo v lepih narodnih nošah pred glavno občinstvo.

Zavest, da pomoremo novi trdnjavi, da pomoremo ubogim, zapuščenim dekletam, za katere se do sedaj nihče ni brigal, zavest sploh, da zvršujemo človekoljubno in narodno delo, kliče vsem našim rodoljubom: proslavimo slavno slavnost otvoritve zavoda sv. Nikolaja v nedeljo dne 7. sept.!

Za bazar zavoda sv. Nikolaja je darovala gospa Karla Ponikvar krasno stekleno benečansko košarico, g. Nežika Pirjevec 6 krasnih stenakih nabožnih velikih slik, gospa Maša servico za desert.

Upamo, da bodo temu izgledu sledile vse naše gospe in gospice.

Za možko podružnico sv. Cirila in Metodija v Trstu. Jelisava Gulič nabrala pri banketu na cesarjev god med starešinstvom, godbo in občinstvom v Prvačini 13 K 80 stot. — Srčna hvala!

Blagajništvo.

Za podružnico družbe sv. Cirila in Metodija na Greti nabrala je minolo nedeljo Ljudmila Katalanova pri pevske zabavi pevskega društva »Zarja« v Rojanu, v konsumnem društvu 7 kron 27 stot.

Vesti iz ostale Primorske.

× **Iz Kanala** nam poročajo: Svojo udležbo na slavu 35-letnice »Narodne čitalnice« v Kanalu so do sedaj zglasila sledeča društva: Sokoli: goriški, idrijski z zastavo, solkanski, tržaški z zastavo; druga društva: Velesila iz Škedenja; pevske in glasbene društvo iz Gorice; rokodelsko bralno in podporno društvo iz Gorice z zastavo;

čitalnica iz Solkana z zastavo; pevske društvo Lipa iz Bazovice po odposlanstvu; bralno in pevske društvo iz St. Andreža; pevske in tamburaško društvo Podgora iz Podgore; bralno društvo Orel in bralno društvo iz Ročinja; bralno in pevske društvo na Slapu po odposlanstvu; rokodelsko bralno društvo iz Tolmina; dobrovoljno gasilno društvo iz Tolmina; akademično ferijalno društvo Adria iz Gorice po odposlanstvu; dobrovoljno gasilno društvo iz Kanala; tamburaško društvo Kanal iz Kanala.

× **Slavnost 35-letnice Kanalske čitalnice** se bo vršila dne 7. t. m. kakor sledi: Ob 8½ uri zjutraj odienje čitalnične trobojnice s trakovi, podarjenimi od rodoljubkin in rodoljubov Kanalskih; na to odhod na domače pokopališče, kjer se proslavi spomin pok. skladatelja Jos. Kocijančiča z odienjem gomile in nagovorom.

Potem se bodo vsprejemala predpoludne došla društva. Popoldne se bo vršilo nadaljnje vsprejemanje društev in gostov.

Točno ob 3. uri popoldne na trgu pozdrav vseh društev in gostov po slavnem županstvu Kanalskem, odienje zastav zunanjih društev s spomin-trakovi in venci, na to odhod po trgu z godbo na čelu in odkorakanje na slavnostni prostor, kjer prične točno ob 3½ uri veselica. (Vspored veselici priobčimo jutri. Op. ured. »Ed.«)

× **Iz Krepelj.** Izredni občni zbor našega vinogradskega društva, ki se je vršil dne 24. t. m. na dvorišču gosp. Vinka Kompareta (brata gosp. dekana in dež. poslanca Josipa Kompareta) vršil se je sijajno. Kmal po 4. uri po službi božji došli so udje na lice mesta. Iste je spremljala velika množica ljudstva, mej katero je bilo več odličnjakov, n. pr. trgovec Jurij Stampfel iz Trsta, nekaj gospodov z Dunaja, ki merijo tu železno cesto itd.

Predsednik Avgustin Orel je otvoril zborovanje spominivši v svojem nagovoru, da je tekom leta umrl ud društva Andrej Stok iz Dutovelj. To je bila britka izguba za društvo. Omenjal je, da je društvo napredovalo glede števila členov.

Proti predlogu za preložitve trtnice je bilo nekaj nasprotstva. No, gospod Ivan Ravbar iz Vogelskega dola je se svojomodro in premišljeno besedo pojasnil stvar in potolažil nasprotstva, tako, da so vsi glasovali za predlog. S tem je bilo zaključeno zborovanje in je predsednik zaklical živio presvitemu cesarju in pa gospodu okrajnemu glavarju Rebeku, ki je vedno povspeševal prizadevanja našega društva.

Potem smo se zabavali med seboj. Bilo je tudi napitnic. Govorili so tudi gospodje z Dunaja in že omenjeni g. Stampfel. Gospodje z Dunaja so se jako zanimali za društvene stvari, a ker so večši samo nemščini, smo pa v tem jeziku dajali pojasnila. G. Stampfel je gospodom hvalil naš kraški teran, a tudi g. Brišček, posestnik v Vogleh je mnogo povspeševal zabavo. Tako je bilo veselja do pozno v noč ob čaši dobre kaplje iz kleti g. Večerine iz Tomaja.

× **Velika nesreča v kamenolomu.** 42 letnemu Ivanu Japlju iz Buzeta, delaven v nekem tamčašem kamenolomu, zasulo je včeraj zjutraj kamenje desno nogo in mu jo na več mestih zlomilo. Ko so drugi delavci, ki so mu pritekli na pomoč, odstranili kamenje, prenesli so Japlja na nosilce na tamčno postajo, odkjer se je odpeljal s prvim vlakom v tržaško bolnišnico.

Vesti iz Kranjske.

* **Za pogorelee v Martinjaku** na Notranjskem je daroval preavetli cesar 6000 K, g. Alojzij Pogačnik, župan in tovarnar v Cerknici. pa 200 K.

* **Rubežen pred odhodom v Ameriko.** Včeraj po noči je na državnem kolodvoru v Spodnji Šiški pri Ljubljani rubilna komisija ustavila mesarja I. Mikliča, ki se je hotel odpeljati v Ameriko. Rubiti ga je dal neki temkajš. trgovec. Rubežen je imela slab vseh; dobili so pri njem le 99 krajcarjev ali 1 K 48 stot. Mož se je odpeljal v čeh v Ameriko.

* **Nagloma umrla** je bolnišnici v Ljubljani službujoča dekla Marija Kristan. Našli so jo mrtvo na stranišču. Zadel jo je kap.

* **Brivska zadruga v Ljubljani** je včeraj slavila svojo petnajstletnico. Ob 3. uri popoldne je bilo slavnostno zborovanje, katerega se je udeležilo 90 oseb. Zvečer pa je bilo v »Mestnem domu« izvajanje modernih in historičnih vplet. Sodelovali so člani kluba frizerjev in lasničarjev z Dunaja.

Vesti iz Štajerske.

— **Deželnozbornske volitve na Štajerskem.** Pripravljalno gibanje za bližnje volitve v deželni zbor je v teku. Nemška ljudska stranka je sklicala shod zaupnikov v Gradece. Tudi za delošte kandidatur iz slovenskega dela dežele je potreben zaupen shod, da se doseže edinstvo giede mož, katere naj Slovenci pošljejo v deželni zbor.

»Domovina« dokazuje, da deželni zbor v Gradeu ni storil nič koristnega za kmeta. Večina deželnega zbora je direktno nasprotua kmečkemu stanu. To je tista stranka, katero podpira list — »Štajerec«. Pa ne le za gmotno korist kmeta ni deželni zbor storil ničesar, ampak v proračunu so bile vsprejete tudi točke, ki naravnost žalijo slovensko narodnost. Slovenski kmet na Spodnjem Štajerskem torej ne more biti v dvomu, na katero stran mu je poseči, ko si bo izbiral može svojega zaupanja. Če hoče sebi dobro, ne bo volil Štajerčevih kandidatov.

Književnost in umetnost.

Družba sv. Mohorja. Z velikim veseljem smo že naznanili našim čitateljem, da je število udov družbe letos jako lepo narastlo: 80.046 udov šteje sedaj ta naša družba. Delo, ki sta je zapričela nepozabni škof A. M. S'omšek in monsignor A. Einspieler, je Bog obilo blagoslovil.

Družba šteje letos 392e udov več nego lani in 1450 udov več nego predlanskim. Po posamičnih škofijah je število sledeče:

Goriška nadškofija 8636 (letos 98 udov več), Krška škofija 6565 (letos 357 udov več), Lavantinka škofija 25408 (letos 1637 udov več) Ljubljanka škofija 31313 (letos 1726 udov več) Tržaško-koperska škofija 4268 (letos 227 udov več), Sekovska škofija 556 (letos 42 udov manj) Somboteljska škofija 346 (letos 5 udov manj), Zagrebška nadškofija 446 (letos 33 udov manj), Senjska škofija 193 (letos 13 udov manj), Poreška škofija 132 (letos 4 ude manj), Djakovska škofija 66 (letos 1 ude več), Bosna 229 (letos 3 ude več), Videdska nadškofija 183 (letos 2 ude manj), Razni kraji 420 (letos 121 udov manj), Amerikanci 982 (letos 74 udov več), Afrika in Azija 242 (letos udov 33 več).

Pregled nam kaže, da je najlepše napredovala ljubljanska škofija, ki pomnožno stopa vsem drugim na čelu, ter ima letos 1726 udov več. Glede napredka za njo ne zaostaja skoro nič levantinska škofija, v kateri je 1637 udov več. Levo se je postavila tudi krška škofija, kjer smo vkljub tako težavnim razmeram vendar častno napredovali za 357 udov. Lep napredek kaže tudi tržaško-koperska škofija, kjer je 227 udov več, in g. (Dalje na četrti strani.)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Svoji k svojim!

ZALOGA

pohištva

dobro poznane

tovarne mizarske zadruge v Gorici (Solkan)

vpisana zadruga z omejenim poroštvom

prej Anton Černigoj

Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario)

št. 1. hiša Marenzi.

Največja tovarna pohištva primorske dežele.

Solidarnost z jamčenca, tajti les se osuši v to nalašč pripravljenih prostorih s temperaturo 60 stopinj. — Najbolj udobno, moderni sestav. Konkurenčne cene.

Album pohištva brezplačno.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.

— T R S T —

TOVARNA: ZALOGA:

Via Tessa, vogal Piazza Rosario št. 2

Via Limitanea in Via Riberge št. 21

Telefon št. 670.

Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Izvršaje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI ČENIKI TASTONI IN FRANKO

Predmeti postavio se na parobrod ali železnico franco.

ziška, kjer so napredovali za 98 udov. Dobro so se postavili rodni bratje onkraj »velike luže«. Amerika šteje 74, Afrika in Azija 33 udov več. Po drugih krajih je ostalo razmerje nekako enako, oziroma je neznatno nazadovalo.

Mohorjanom bodi geslo tudi zanprej: Ne nazej in navdol, marveč vedno naprej in navzgor!

Brzojavna poročila.

Izgredi v Zagrebu.

ZAGREB 3. (B.) O polnoči so manifestanti udri v stanovanje stotnika Wittasa, ki je bil nanje streljal, ter so potem plenili po raznih stanovanjih in trgovinah Srbov. Policija je zaprla več oseb, med istimi tudi dva urednika Wittasa, ki je po noči po begnil, se je zjutraj vrnil ter je bil zopet napaden od množice, o čemer je bil težko ranjen.

BUDIMPEŠTA 3. (B.) Ogrski korespondenčni biro javlja iz Zagreba, da se je sred demonstrantov obrnil proti hiši, kjer biva stotnik Wittas ter so s koli pobili vsa okna prvega in drugega nadstropja.

Pol eskadrone ulanov je sicer razpršilo množico, ali ista se je hitro zopet zbrala, čim je odšlo vojaštvo, ter je udrla v stanovanje Wittasa, kjer je vse demolirala. Stotnik Wittas je pobegnil preko ograje.

Na to je množica udarila v razna stanovanja Srbov. V Preradovičevi ulici so bili veliki izgredi.

Imenovanja v Primorju.

DUNAJ 3. (B.) »Wiener Zeitung« objavljajo: Ministerski predsednik kakor voditelj ministerstva za notranje stvari je imenoval stavbenega adjunkta Florovante Derossi in Silvija Pippana inženjerjema za državno stavbeno službo v Primorju. Minister za nauk in bogočastje je na podlagi §. 4 naredb, izdane v sporazumljenju z ministerstvom za nauk in bogočastje, od 31. jul. 1896, tičoč se zasnutja kolegija izvedencev v stvarih pravice iznajditeljev in duševnih proizvajateljev, imenoval urednika uradnega lista »L'osservatore Triestino«, dra. Antona Bersa, predsednikom tega kolegija za obsežje literature v Trstu in sicer za čas tekoče funkejske perijode.

Obrtni učni zavodi.

DUNAJ 3. (B.) »Wiener Zeitung« objavljajo naredbo ministerstva za trgovino, izdano v sporazumljenju z ministerstvom za nauk in bogočastje od 5. t. m. o imenovanju obrtnih naučnih zavodov, katerih spričevala opravičujejo za nastop v rokodelski obrti.

Odvetniške pisarne

gg. Dr. Otokarja Rybář, Dr. Jos. Abram, Dr. Mateja Pretner, Dr. Gustava Gregorin in Dr. Edvarda Slavík ostanejo zaprte tudi ob nedeljah mesca septembra.

V najem se odda

hiša na Opčinah, s kuhinjo, štirimi svbami, vrtom in vodnjakom. Naslov pove uredništvo »Edinosti«.

M. Aite

trgovina z manifakturnim blagom
ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 8
s podružnico ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 5.

si dovoljuje obvestiti slavno občinstvo in cenj. odjemalce, da je jako pomnožila svojo zalogo kakor tudi povečala prostore s tem, da je ustanovila zgoraj omenjeno podružnico zato, da more v polni meri zadostiti vsem zahtevam cenj. odjemalcev.

V obeh prodajalnicah vdobiva se razno blago najboljše kakovosti in najmodernejše iz prvih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tu je velikanski izbor platnenega in bombažnega blaga, prtov in pičkov ter vsake vrste perila, bodi od bombaža, ali platna. Pletenine, svilenine raznovrstni okraski za šivilje in knitičarke. Velikanski izbor snovi za narodne zastave in trakov za društvene znake.

Sprejema naročbe na moške obleke po meri, katere izvrši najtočneje in najustanovneje po cenah, da se ni bati konkurence. Poskušaj, da se prepričaš!

Najstarejša slovenska tovarna in zaloga pohištva

Andrej Jug

TRST — ulica sv. Lucije št. 12 (zadej c. k. sodnije) — TRST

priporoča svojim cenjenim rojakom svoje najboljše in trpežno pohištvo, bodisi svetlo ali temno politirano, kakor za spalne, jedilne in vizitne sobe. Sprejema tudi naročbe za vsakovrstne izdelke po načrtu ali poprave, krtere izvrši v najkrajšem času in v polno zadovoljnost naročitelja.

Cene brez konkurence.

Za obilne naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu, okolici in na deželi: v smislu gesla: Svoji k svojim!

Razglas.

Naznanja se, da bo dne 9. septembra t. l. v Dekanih pri Kopru navadni semenj za živino, les, lončenino, suho robo itd.

V ta namem so pripravljeni po zakonu zahtevani prostori.

Upraviteljstvo občine

Dekani, dne 25. avgusta 1902.

Upravitelj:

Gregorič.

Ulica Carintia 12. — Telefon 870.

TISKARNA „EDINOST“
sprejema naročila
vsakovrstnih tiskovin.

Trgovina z železnino „MERKUR“ PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta števil. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedelskega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna, vrata in pohištvo, zrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode, tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje), lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko železne trgovine spadajoče predmete.

Tomaževa žlindra, najboljše umetno gnojilo.

Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev.

Posrežba točna

Cene nizke.

Paglianovo mazilo (sirup)

za osveženje in čiščenje krvi

prof. Ernesta Pagliano

nečak pokojnega profesorja Hieronima Pagliano
je bilo predloženo zdravstvenem vodstvu min. za notranje posle, koje je dovolilo razprodajo. Odlikovano na narodni farmacevtski razstavi 1894 in na higijenični narodni razstavi 1900 z zlatimi kolajnami.

Dvor višjega sodišča v Lucca je izdal razsodbo po koji ima trdka Hieronima Pagliano izključno pravico postopati proti vsakomur, ki bi razpečaval ponarejanja, ter je ob jednem prisodil trdku vse sodne troške in odvetniške troške provzročene do leta 1897.

Naš sirup je ravno isti, kojega je izumil 1838. pok. naš stric prof. Hieronim Pagliano ter hranimo njegove izvirne recepte, s kojimi se je dokazala resnica. Vsi ti dokumenti ki so pisani z njegovo lastno roko, so bili predloženi pristojnemu sodišču.

Pozivljamo v-akegar, da prekliče; to zadešča v dokaz resnice, koje smo vedno trdili in razkrili brezvestne laži gotovih spekulativ. Zgoraj označene listine zamore si vsakdo ogledati. Ogibajte se vedno ponarejanj in zahtevajte vedno izdelke, koji nosijo na lončku in ovitkih našo varstveno znamko. Trdka nima družice. Napolj 4, Calata S. Marco.

Stavbinsko podjetje

G. TÖNNIES

Stavbinsko podjetje

Ljubljana.

Tovarna za mizarsko orodje in parkete, stavbinsko in umetno ključarstvo.

Delavnica za konstrukcijo železa itd.

Sprejema naročbe za vsakovrstna mizarska dela kakor: kompletna okna za cele stavbe in izložna okna na vreteno, vrata, portale, oprave za prodajalne in druge pohištva v vseh zlogih. — Podovi mehki in trdi vseh vrst kakor: desčice, parkete, od jermena in navadnega lesa. Kompletna stavbinska kovaška dela, stopnice, ograje, žične mreže, železne zatvornice na vreteno ita. itd.

Proračuni brezplačno.

Reference prve vrste na razpolago.

Srečkanje

nepreklicno

25. septembra 1902.

Glavni dobiček

kron 30.000 kron

Olmuške rastavne srečke
po 1 krono

priporočajo:

Josip Bolaffio, Mandl & C. o, Mercurio Triestino, Ig. Neumann, Henrik Schiffmann, Josip Zoldan v Trstu.

Vsi dobitki se od prodajalcev izplačajo z 10% odbitkom v gotovini.

Prodajalnica izgotovljenih oblek

„Alla città di Trieste“
trrdke

EDVARD KALASCH

Via Torrente št. 34

nasproti gledališču „Armonia“ s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stan po izvenredno nizkih cenah. Izbor boljših in navadnih snovij.

VELIK IZBOR

izgotovljenih hlač za delavce

kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

Odlikovan z dvema zlatima in bro-
nastimi kolajnami

Fran Hlavaty

ulica Giulia št. 1/A.

Obuvala po angleškem in francoskem vzorcu izdeluje po meri cenj. damam in gospodom kakor tudi za otroke. Delo okusno in trpežno.

Popravljanje starega obuvala.

Priporoča se pri najsolidnejšem delu in zmernimi cenami.

Srečkanje že 4. oktobra 1902.

Srečke loterije c. k. dun. redarstva
po 1 krono

1500 dobitkov, mej temi 100 glavnih dobitkov v efektivni vrednosti

kron 50.000 kron.

Prvi trije glavni dobitki kron 25.000, 5000, 1000 se izplačajo na zahtevanje po odbitku zakonitega davka

v gotovem denarju.

Vdobivajo se v vseh menjalnicah, tobakarnah, loterijskih nabiralnicah in pri

Polizei-Lotterie-Bureau, Dunaj, I. Singerstrasse 2, kateri pošilja tudi vsakemu kupcu srečke brezplačno in franco izkaz srečkanja.